

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

כניסת שבת: 19:01
ציאת השבת: 20:01 לדעת ר"ת: 20:51

בתם פז – מיאוריט צ' הפרשה

עטרת פז

הרמת קרן התורה

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים את אלהיהם על ההרים הרמים ותחת כל עץ רענן, לא תעשון כן לה' אלוהיכם, כי אם אל המקום אשר יבחר ה', לשכנו תדרשו ובאת שמה" (יב, ב-ה).

הם בונים על ההרים הרמים ומצלצלים בפעמוניהם בואו וסורו אלי; אבל התורה לא רצתה לכל זה, אדרבה אם יהודי רוצה לבוא לבקר ידרוש ויחקור ויראו לו – "לשכנו תדרשו ובאת שמה".

אבל "בראשונה היו משיאין משואות, משקלקלו המינים התקינו שיהיו שלוחים יוצאים (מסכת ר"ה כב:) היה זמן שהתורה לא היתה זקוקה לשום תעמולות, לא היו צריכים לשלוח שליחים. אבל "משקלקלו המינים" צריכים לשלוח שלוחים.

כל יהודי מחוייב להכריז ולבנות מזבחות ולקרוא עליו את שם ה', ואל יחשוב חשבונות שיש חטאים וחוטאים יותר גדולים ממנו, אבל הגיעה העת לפעול, לחזק ולקרוא בשם ה'.

חטאו בכפלים

(יב, ב)

לא תעשון כן לה' אלוהיכם (יב, ב)
"מנין לנותף אבן אחת מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרה שעובר בלא תעשה, ת"ל: ונתצתם את מזבחותם, לא תעשון כן לה'... רבן גמליאל אומר וכי תעלה על דעתך שישראל נותצין למזבחותיהן חס ושלום, אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו מעשיכם הרעים למקדש אבותיכם שיחרב", (ילקוט שמעוני ראה תתענח).

ובכן אדם העובר עבירה, מלבד שתובעים ממנו על עבירה שעבד, נוסף על זה הוא עובר גם על לאו של "לא תעשון כן". (דברי אגדה להגרי"ש אלישיב זצ"ל).

עבודה זרה

הגרי"ח זוננפלד זצ"ל נאלץ היה להיפגש עם ראשי השלטון הבריטי של אותם ימים, בעקבות תפקידו. לכן כשהלך לפגישה אצל תומאס מסריק, רבים מבני ירושלים ליוו אותו עד לפתח הבניין בו התקיימה הפגישה. המלווים שמו לב כי קודם כניסתו לבניין הרב הוריד את כובעו וכנס פנימה ללא כובעו על ראשו. הדבר עורר תמיהה, שכן אם רצה לנהוג על פי כללי הנימוס, היה על הרב להוריד את כובעו עם כניסתו לחדר בו ישב השר. במהלך הפגישה הרב החזיק את כובעו בידו (כפי שניתן לראות בצילום נדיר של הפגישה), ורק בצאתו חשב שוב את הכובע לראשו.

מסתבר כי הרב חשש כי מסריק יענוד על גופו צלב, ונמצא כי אם יוריד את כובעו לכבודו אזי הוא מכבד גם את הצלב שעל גופו. לכן בחר הרב להיכנס מראש ללא הכובע על ראשו, ולא להיכשל בשום אופן ודרך בנתינת כבוד לעבודה זרה.

השקט השורר בבית הכנסת הופך את האוויר למתוח מעט. הקהל מטה אזנו כמו מצפה לדבר מה שאינו ידוע עדיין, ממתין לשמוע מפי החזן את הכרזת קידוש החודש מילה במילה. לשמוע את שם החודש הבא עלינו לטובה, ואז לשחרר אנחה, 'ראש חודש קרב'. והפעם, הכל שונה, הכל אחר. משהו מרצין בחלל. 'ראש חודש אלול יהיה ביום...'. והפנים, איש אל רעהו מהורהרות קמעה. 'אלול בא'. "מלפנים כאשר ידעתי", כתב אביר המוסר הגאון רבי ישראל סלנטר זי"ע, "כל איש אחזו פלצות מקול הקורא קדוש אלול". וכיום, כשהרעדה כמעט נמוגה ונעלמה, כשהלב מתעפש במחסנים של קור, הם הבולטים בקידוש האלול. מתנועעים בדבקות, שופכים את ה"חודש אלול יהיה" בדבקות מאירה. זהו החודש שלהם. בשבוע הבא הם יארזו את התיק, ובעיקר את הספרים, ויצעדו עם ים לומדי התורה אל עבר היכלי הישיבות. והשחור-לבן הזה שוב ימלא את הרחובות, גודשים את העולם באור יקרות. הולכים אל הישיבה. בחורי אשכנז, לצד חכמי המזרח, זה לצד זה צעדים בסך וספריהם בידיהם. התורה-אחת היא. וביניהם, פנים חדשות. אלו אשר מתחילים את שנתם בישיבה זה עתה-מתחילים את חייהם האמיתיים. צא ובדוק בכל העולם כולו אם תראה עיניים נוצצות כעיניהם. אינו דומה זמן קיץ או חורף לזמן אלול. בכור ההיתוך הישיבתי נצרף האלול ומקבל פנים חדשות. 'אלולי הופך לקריאה אחת גדולה הבוקעת מהיכלי התורה ומציפה את העולם כולו במשהו זך ונקי, בטוהר אינסופי: אלול.

השאגה האלולית (מלשון אלול), יסודותיה בבית המדרש, במקיימים עולם ומלואו. אין להם לא מלחמות עולם ולא תקציבים, לא בחירות ולא חפצי הגשם. יש להם תורה. העולם מאט את מעופו עד כדי עצירה מוחלטת בפתח בית המדרש, כי שם, אין לו דריסת רגל אפילו כמלוא נימה. המנגינה המוסרית הפורצת מן הלב העולה על גדותו מתפזרת בחלל. תווים תווים של נימי הנפש הדקים מנגנים את מנגינת המוסר המתחזקת והולכת. הסטנדר יתנועע כמו מעצמו, ודפי הספר יצהיבו משימוש מכאיב. "מן הטובות אשר היטיב השם יתברך עם ברואינו", הצליל הרגיש והנוגה הזה, מתערבל עם הקולות שזה עתה הולחנו אי שם בעמקי הנפש, מייצר שאגה אדירה, בונה חיים חדשים, שנה מלאה ברכה ואושר. שנה של תקווה. משם בא אור לעולם, משם ירד לבריאה הטוב האמיתי. העולם כולו ניזון מאותה יצירה מופלאה הנשפכת מגדות בני התורה, ובחוץ גם יזכו לטעום מעט מן העוגן העילאי הלוח. פשוטי עם ועמלי יום, עוסקים בצרכי ציבור ושאר עמך ישראל. ירעדו זה אל זה – אלול בא. השופר יסלסל יוויאמר כי החודש הזה, הוא ההכנה אל הבאות. הרוחניות תפעפע בכל פינה, שהרי אלול יש פעם אחת בשנה, ושנת הא אלפים תו שין סמך טית, יש רק פעם אחת בחיים.

עזוב את השמש היוקדת, לך אל היכלי התורה-הצל,

ראה דרכיהם וחכם. כי אלול כבר כאן.

ד"ר לעי"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לעי"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

לרפואת מורנו הרב אורי סבן בן יולנדה בתוך שאר חולי עמך בית ישראל

הליכות מלבי

נושא: חודש אלול

קומי אורי - סיפור לשבת

"זזה אשר לא תאכלו זכו' והחסידה"

בעצב רב שמע רבי אליהו חיים מייזל רבה של העיר לודז' את סיפורו של הגביר שישב מולו. היה זה אחד מהעשירים הנכבדים בעיר, אדם שעושרו היה לסיפור ואגדה בפי יהודי העיר, וכעת ישב מול הרב הנערץ, וסיפר כיצד בבת אחת עומד הוא לאבד את כל עושרו בגלל עסקה כושלת, שגררה בעקבותיה הסתבכות משפטית. ברור היה כי רק סכום כסף גדול שיגויס במהירות יוכל לסייע לו להיחלץ מהמיצר בצורה מכובדת. הצפייה מהרב הייתה ברורה - הרב נהג בכל מקרה של צורך, לכתת את רגליו בין כל יהודי העיר ולגייס תרומות בעבור כל מצוה מזדמנת.

רבי אליהו חיים ששמע בעיון את המקרה, השתכנע כי הפעם אכן יש צורך לצאת לסיבוב על מנת לעזור ליהודי, אולם רבי אליהו חיים נאנח אנחה כבדה קודם שהסכים לבקשה, שכן היה זה לא פחות מהפעם השלישית שערך מגבית כזו בתוך שבוע אחד, ובהתחשב בכך שרוב יהודי העיר היו אנשים עניים שבקושי יכלו לעזור, לא ניתן היה לצפות להצלחה רבה.

כמצופה, יהודי העיר שראו את רבם נוקש על דלת ביתם, לא נשארו אדישים, ונתנו ככל אשר ידם משגת. אולם לקראת סוף היום בבדיקה שעשה הרב, הסתבר כי לא נאסף אפילו שליש מהסכום המבוקש. רבי אליהו חיים נעמד ברחוב כשבלבו התלבטות גדולה - היה זה ליד ביתו של אחד מעשירי העיר, עשיר זה כגודל עשירותו כך גודל קמצנותו, עד כה נמנע תמיד מלהיות שותף בצדקות אותם אסף הרב, אולם כעת כשלא הייתה ברירה החליט הרב לנסות שוב ולפנות אל קמץ זה, שמא יואיל בטובו הפעם לסייע ולו במעט. **העשיר הקמץ שמע את סיפורו של העשיר שירד מנכסיו ואת בקשת הרב, לא חשב הרבה - מיד הבטיח שישלם מרכושו את כל הסכום שטרם נאסף.** הרב המופתע קיבל בשמחה לידיו את הכסף, ושמח כי שליחותו בוצעה על הצד הטוב ביותר.

בשבת הסמוכה, ניגש לפני התפילה העשיר הקמץ אל רבי אליהו חיים, ואמר לו כי כידוע בגלל קמצנותו המרובה, נמנעים הגבאים מלהעלותו לתורה, אולם כעת לאחר שהוכיח כי רודף חסד הוא, ראוי שיקבל השבת עליה לתורה. רבי אליהו חיים חיך, וענה לו כי אם מגיעה לו עליה, הרי זה מפני שבזכותו זכה להבין גמרא שהייתה תמוהה לו שנים רבות: **בין העופות הטמאים מנויה גם החסידה.**

הגמרא אומרת כי החסידה נקראת כך היות ו"עושה חסד עם חברותיה" בכך שנותנת להן ממאכלה. **כאן נשאלת השאלה: אם היא עושה חסד ואפילו נקראת על שם כך, מדוע החסידה הינה עוף טמא, והרי היה ראוי כי בעלת חסד זו תהיה שייכת למשפחת העופות הטהורות? אלא שבזכות הבנתי כעת גמרא זו, המשיך הרב - החסידה אכן עושה חסד, אולם חסד זה עושה היא "עם חברותיה", כלומר, כל החסד שלה הוא רק עם המקורבים לה, חסד כזה אינו חסד אמיתי לשם חסד, ולכן נמנית היא עם העופות הטמאים.**

בשבת קודש זו יחול א' דראש חודש אלול, שהוא תחילה וראש לימי הרחמים והסליחות. ותניא בפרקי דרבי אליעזר, ארבעים יום עשה משה בהר סיני, קורא במקרא ביום ושונה במשנה בלילה, ולאחר ארבעים יום לקח את הלוחות וירד אל המחנה, וביום י"ז בתמוז שבר את הלוחות, ועשה (שהה) ארבעים יום במחנה, עד ששרף את העגל וכתתו כעפר הארץ, והרג את כל (מי) אשר נשק לעגל, והכרית עבודת העגל מישראל, והתקין כל שבט במקומו. ובראש חודש אלול אמר הקב"ה למשה, עלה אלי ההרה, שסלח ה' לישראל. והעבירו שופר בכל המחנה, להודיע שמשם עולה להר, שלא יטעו עוד אחרי עבודה זרה. עד כאן. ומבואר אם כן שביום ראש חודש אלול החל ה' לסלוח לעם ישראל.

ומכיוון שבאותו יום הקב"ה אמר למשה שיעלה לקבל לוחות שניות, שסלח לעדת ישראל, נהגו הספרדים ובני עדות המזרח, (עיין ש"ע סי' תקפא) להשכים לבית הכנסת בכל יום לומר סליחות ותחנונים, מיום ראש חודש אלול, עד יום הכיפורים, שבו ירד משה רבנו מן ההר והביא לוחות שניות. ובליל ראש חודש עצמו אין לומר סליחות. על כן בשנה זו, שיחול ראש חודש אלול בימים שלישי ורביעי, יחלו באמירת הסליחות רק מיום חמישי.

נהגו כל בני ספרד לקום באשמורת הבוקר לצורך אמירת הסליחות, והיו עולים ומתעלים בימי חודש אלול, ומתעוררים לשוב בתשובה שלימה על כל מעשיהם, עד לימי ראש השנה ויום הכפורים, שאז היו מגיעים כולם למעלה רוחנית נכבדה, מתוך תפילה ותשובה.

בני אשכנז (עיין רמ"א סי' תקפא) לא נהגו לומר סליחות מראש חודש אלול, אבל נהגו לתקוע בשופר בכל יום מימים אלו אחר תפילת שחרית, כדי להזהיר את ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (עמוס ג.) "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". גם נהגו כן כדי לערבב את השטן, ויש מקומות שתוקעין גם כן בתפילת ערבית. ומנהג האשכנזים להתחיל לומר סליחות מליל ראשון שלפני ראש השנה, בתאריך כב' באלול, (מוצאי פרשת נצבים).

והנה, מלבד מה שאומרים סליחות בימים אלו, על כל אדם להיזהר ולשמור נפשו שלא ליפול בפח העצלות, ויעורר עצמו כבר מתחילת ימי חודש אלול, להתחזק במה שיוכל, ולפשפש במעשיו, לחזור בתשובה מהעוונות והחטאים שבידו, ובפרט מעניינים המצויים שעליו לחזור עליהם בתשובה, בכדי שלא יבוש ולא יכלם בבואו לפני המלך הגדול, מלכו של עולם, ביום ראש השנה, ואז יחדש עליו ה' יתברך שנה טובה ומבורכת. ועל כן יתבונן כל האדם, כמה תגדל הבושה, אם יגיע לפני ה' יתברך בבקשות רבות, והנה הוא נמצא באותו מקום שבו היה בשנה שעברה, ומן השמים יאמרו לו, הלא אתה לא עשית דבר ולא התקדמת במאומה משנה שעברה, ואם כן באיזו זכות תבוא לבקש איזה דבר מאת ה' יתברך? ובפרט אם קיבל על עצמו איזה דבר בשנה שעברה, ולא עמד במה שקיבל על עצמו, שאז עליו להישמר ביותר, שלא יתעורר עליו קטרוג גדול, ויראה לקבל על עצמו דברים טובים, שיודע שיוכל להחזיק מעמד בהם, אם מעט ואם הרבה, כמה שיוכל לפי כוחו, ויזהר, ויעורר עצמו בלימוד מוסר ובהתבוננות כמה שיצטרך, בכדי שימצא חן בעיני מלך הדין ביום הדין הגדול והנורא.

ד"ת לע"ו ר' דני (דניאל) בן יולנדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'ב'ה'